
ПРОГЛАС

Издание на Филологическия факултет
при Великотърновския университет “Св. св. Кирил и Методий”

кн. 1, 2007 (год. XVI), ISSN 0861-7902

НАЙ-НОВАТА ПУБЛИКАЦИЯ НА ПРОФЕСОР БЛАНАР В КОНТЕКСТА НА ДОСЕГАШНАТА МУ ДЕЙНОСТ

**Blanár Vincent: Nový pohľad do autorskej dielne Antona
Bernoláka, Matica slovenská, Martin, 2006.**

Известен славист, словакист и българист, член на словашки и международни научни организации и комисии, на редакционни колегии на езиковедски списания, професор Винсент Бланар е знаменита личност в българското научно пространство. Роден е през 1920 г. в Хуле, област Нове Замки.

Още като асистент по словашки език във Философския факултет на университета “Я. А. Коменски” в Братислава през 1948/1949 година осъществява едногодишен научен престой в България, а пет години по-късно и тримесечен стаж. Натрупаният по това време опит Бланар реализира в продължение не само на по-нататъшната си дългогодишна научна дейност, но и като член на Езиковедския институт към Словашката академия на науките, като член на Comité internationale des sciences onomastiques от времето на бивша Чехословакия, а след това и на Словакия, като основател и председател на комисията по ономастика, като член на Съюза на словашките езиковеди, на Комитета на славистите в Словакия, на Езиковедския институт в Матица словенска, на Комисията по балканистика към Словашката академия на науките в Братислава и др. През 1992 г. става професор, след което преподава в университета във Виена сравнителна славянска лексикология и словакистика и работи в Педагогическия факултет на университета “Я. А. Коменски” в Братислава.

От 1949 г. до днес е публикувал около 500 различни статии в областта на словашкото, славянското и общото езикознание и ономастика

на словашки, немски, руски, български и полски език, в различни домашни и известни чуждестранни специализирани и научни списания.

Първата книга на В. Бланар в областта на ономастиката е “Príspevok ku štúdiu osobných a pomiestných mien v Maďarsku” (SAV, 1950). Съавтор е на труда “Základní soustava a terminologie slovanské” (Praha, Zpravodaj MK ČSAV, 1973), където е автор на словашките термини. Обширното двутомно дело на В. Бланар “Živé osobné mená na strednom Slovensku I.” (Bratislava, SPN, 1978; II. Banská Bystrica, Osveta, 1983), чийто съавтор е Я. Матейчик, е не само ценен източник за имената в изследваната област, но и формулира принципите на проприалната семантика и теорията на моделирането на съдържателната страна на живите лични имена. Издадената и на немски език “Teória vlastného mena” (Bratislava, Veda, 1996) е една синтетична монография за характера на личното име.

Безспорен е приносът на професор Бланар в областта на лексикологията и лексикографията. Той е автор на монографиите “Zo slovenskej historickej lexikológie” (SAV, 1961), “Lexikálno-sémantická rekonštrukcia” (Bratislava, Veda, 1984), както и на речника “Deutsch-slowakisches Wörterbuch” (Leipzig, Enzyklopädie Verlag, 1965). Заедно с професор Иван Леков е съредактор на обширния “Словашко-български речник” (София, Изд. на БАН, 1970), а при съставянето на “Slovenský historický slovník z predpisovného obdobia” (Bratislava, SAV, 1973) е съавтор и ръководител на авторския колектив. На проблема за лексиката на славянските езици Бланар се посвещава в “Porovnanie lexiky slovanských jazykov z diachronického hľadiska” (Bratislava, Veda, 1993).

Значителен принос за словашкото езикознание в областта на историята на словашкия книжовен език е “Dejiny spisovnej slovenčiny” (Bratislava, SPN, 1973), където В. Бланар е съавтор. Изключително ценна в тази посока е най-новата публикация на Бланар – “Nový pohľad do autorskej dielne Antona Bernoláka”, която излиза в Мартин в Матица словенска през 2006 г. Нейният автор подробно разглежда най-значимите езиковедски творби на А. Бернолак, първия кодификатор на словашкия книжовен език. Тук граматичните съчинения на А. Бернолак, както и неговата “Grammatica Slavica” (1970) са конфронтирани по нов начин с актуалните езиковедски творби на Ф. А. Шлогел (Grammatica Germanica, 1786), П. Долежал (Grammatica Slavico-Bohemica, 1746), В. Й. Рос (Čehořečnost seu grammatica linguae Bohemicae, 1672) и в контекста на цялостната тогавашна езикова ситуация. От гледна точка на лексическия фонд, в компаративен план са

изведени шестомен речник на Бернолак “Slovár slovenskí česko-lat’insko-ñemecko-uherskí” (1825–1827) и “Historický slovník slovenského jazyka” (1991). Подробното изследване на споменатите творби и тяхната съставка предполага промяна в досега установените възгледи. В “Nový pohľad do autorskej dielne Antona Bernoláka” делото на първия кодификатор на словашкия книжовен език е представено като творческо усилие, адаптирано към тогавашните словашки потребности. Резултатът от това усилие е една самостоятелна, систематично и синтетично организирана езиковедска творба.

Не на последно място е преводаческата дейност на професор В. Бланар. Заедно със своята съпруга М. Бланарова (родом от Русе) превеждат книгата на Е. Станев “През води и гори” (Lesnou stopou, Bratislava, 1961) и избран български хумор от Л. Хаимов, който излиза под заглавие “Sudca von!” (Bratislava, 1964). Паралелно подготвят “Rozprávanie po bulharsky” (Bratislava, SPN, 1961), която е издадена и преведена на шест езика.

За своята научна дейност, осъществявана през целия му живот, В. Бланар получава Златен медал “Людовит Щур” и Златен медал на Софийския университет. Професор Бланар печели уважение и възхита както сред своите десетки студенти – последователи, така и сред широката общественост в целия славянски свят.

Катарина Седлакова